

УДК 338.3

ЗАХАРЧЕНКО Тетяна Олександрівна
Вінницька обласна державна адміністрація
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0001-5840-7004
e-mail: vpodobayk@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В роботі розглянуто сутність фінансового забезпечення підприємств. Проаналізовано складові елементи системи фінансового забезпечення господарської діяльності.

Розглянуто складові та види фінансового забезпечення. Основними складовими системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності є: суб'єкти, об'єкти, методи фінансування, форми фінансування, важелі впливу на господарську діяльність, моніторинг і контроль за фінансуванням господарської діяльності.

Проаналізовано динаміку такого джерела самофінансування, як чистий прибуток.

У зв'язку із недостатнім обсягом такого джерела як самофінансування, запропоновано використовувати кредити міжнародних фінансових організацій.

Ключові слова: фінансове забезпечення, самофінансування, кредитування, чистий прибуток

JEL classification: G11; L60; M21

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.199.204>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Вітчизняні підприємства в сучасних умовах зіштовхнулись із питанням ефективності формування необхідного обсягу фінансового забезпечення. Це пов'язане із зменшенням в більшості підприємств обсягів реалізації продукції, проблематичністю залучення зовнішнього фінансування та недостатнім обсягом власних фінансових ресурсів.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання, пов'язані із фінансовим забезпеченням господарської діяльності, досліджувались значною кількістю вчених. В роботі [1] розглянуто особливості управління капіталом вітчизняних підприємств легкої промисловості. В роботі [2] проаналізовано фактори, що впливають на фінансову стійкість, яка суттєво залежить і від співвідношення різних джерел фінансового забезпечення. В роботах [3-4] досліджується сутність фінансового забезпечення. В роботі [5] акцентується увага на фінансовому забезпеченні інноваційної діяльності.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Доцільним є узагальнити особливості фінансового забезпечення вітчизняних підприємств в умовах військового стану.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є узагальнення особливостей фінансового забезпечення в умовах військового стану.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

В умовах фінансової кризи, військового стану, дефіцитності оборотних активів наявність фінансових ресурсів є важливим чинником розвитку підприємств, а ефективність їх діяльності безпосередньо залежить від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші. Рівень конкурентоспроможності значною мірою формує ефективність управління фінансовим забезпеченням – формування оптимальної структури та умов залучення.

Однією з проблем, що гальмує розвиток господарської діяльності, є недостатній обсяг фінансового забезпечення. В літературі вчені

пропонують значну кількість трактувань сутності фінансового забезпечення (табл. 1).

Таблиця 1

Фінансове забезпечення як економічна категорія

Автор, джерело	Фінансове забезпечення – це
Конєва І. І., Гаврильченко О. В. [3]	цілісний процес щодо забезпечення підприємства достатнім обсягом фінансових ресурсів, головною функцією якого є формування, нагромадження та використання фінансових ресурсів підприємства для вирішення окремих завдань фінансової політики зазначеного підприємства
Ільчук В. П., Шпомер Т. О. [4]	система цілеспрямованих і взаємопов'язаних процесів на етапах пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів, які реалізуються окремими суб'єктами фінансових відносин відповідно до визначених потреб у обсягах фінансування певного рівня відтворення матеріально-технічної бази виробництва з метою отримання фінансового чи будь-якого іншого ефекту.
Спіфанова І. Ю. [5]	поняття, яке розглядають як у вузькому, так і в широкому розумінні. У вузькому розумінні під фінансовим забезпеченням розуміють систему фінансування, яка може здійснюватися через різні форми та методи. У широкому розумінні під фінансовим забезпеченням розуміють систему фінансових відносин, які реалізуються через сукупність законодавчо закріплених форм і методів створення, мобілізації та використання фондів фінансових ресурсів як на рівні підприємства, так і на рівні країни.
Зятковський І.В. [6]	система джерел і форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства, котре здійснюється в трьох формах: самофінансування, кредитування, бюджетні асигнування

Отже, з таблиці 1 видно, що в цілому під фінансовим забезпеченням розуміють систему фінансових відносин підприємства щодо формування необхідного обсягу фінансових ресурсів, за якого підприємство залишатиметься фінансово стійким та отримуватиме необхідний рівень прибутку.

В якості фінансових ресурсів підприємства можуть використовувати різні джерела.

Основними складовими системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності є (рис. 1): суб'єкти, об'єкти, методи фінансування, форми фінансування, важелі впливу на господарську діяльність, моніторинг і контроль за фінансуванням господарської діяльності.

Завданням суб'єктів господарювання на різних рівнях є ефективно використання фінансових ресурсів у ході здійснення господарської діяльності.

Джерелами фінансового забезпечення господарської діяльності є: власні фінансові ресурси; кошти державного бюджету; кошти

місцевих бюджетів; кошти позабюджетних фондів; кошти вітчизняних інвесторів; кошти іноземних інвесторів; кредити; кошти з інших джерел.

Зятковський І. В. вважає, що фінансове забезпечення здійснюється в трьох формах: самофінансування, кредитування, бюджетні асигнування [6].

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності, можна охарактеризувати за різними ознаками. За формою власності розрізняють приватне та державне фінансування.

До державного фінансування можна віднести фінансування господарської діяльності за рахунок бюджетних коштів, надання державних позик, коштів позабюджетних фондів тощо.

Приватні джерела фінансування складаються із коштів приватних суб'єктів господарювання, банківських позик, венчурного фінансування, коштів фізичних осіб, міжнародних та громадських організацій.

амортизаційними відрахуваннями, фондами розвитку та ресурсами привієняних до власних, зокрема, кошти засновників, внесених до статутного капіталу, емісійного доходу.

Перевагами використання самофінансування є:

- зниження ризиків втрати фінансової стійкості та ліквідності;
- відносна легкість прийняття управлінських рішень пов'язаних із господарською діяльністю;
- вища норма прибутку порівняно із іншими джерелами.

Суттєвим недоліком самофінансування є обмеженість ресурсів розміром прибутку та фондами підприємства.

З рис. 2 видно, що частка підприємств, які протягом 2016-2020 рр. отримували прибуток, перевищувала 70% і практично не змінювалась.

Понад 25% підприємств усіх розмірів працювали збитково, що свідчить про відсутність в них власних джерел фінансових ресурсів. Проблематичним для багатьох підприємств є використання такого джерела як амортизаційні відрахування, що пояснюється застарілими основними засобами.

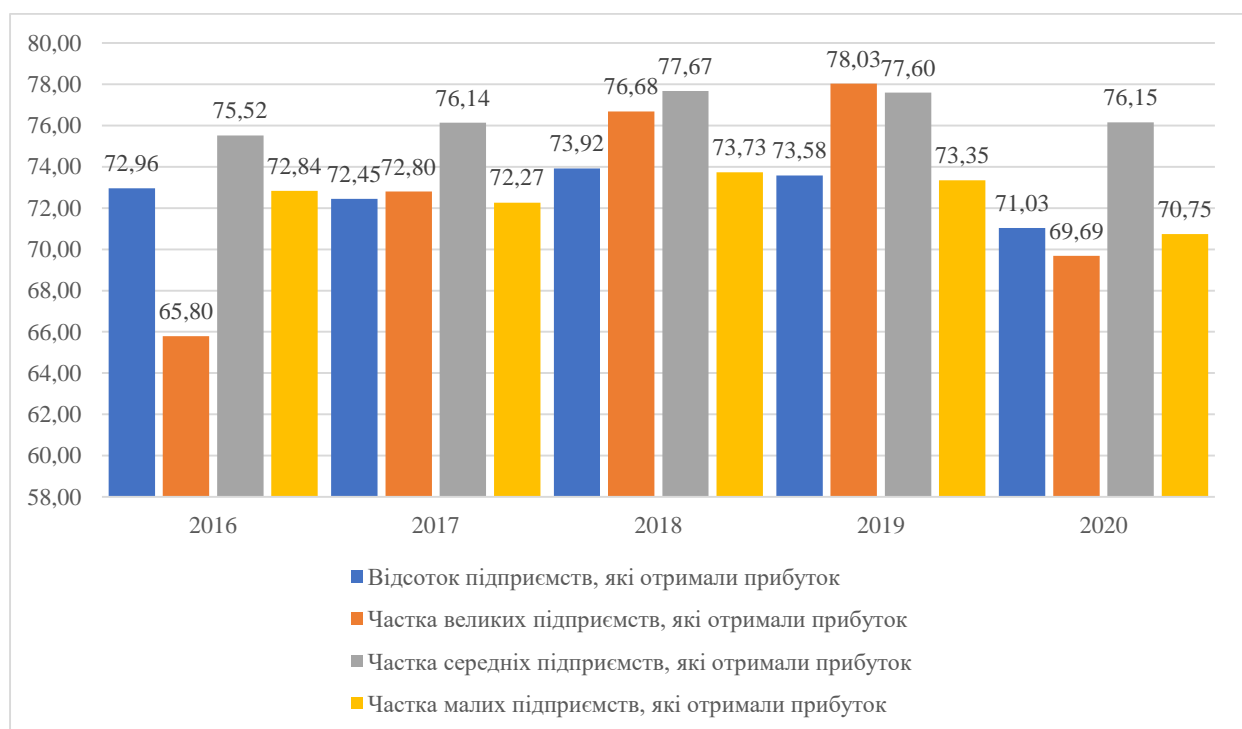

Рис. 2. Частка підприємств України, які протягом 2016-2020 рр отримували прибуток, % (складено за даними [7])

У зв'язку із цим підприємства змушені використовувати в якості фінансування види кредитування, зокрема банківське кредитування у формі довго- та короткострокових кредитів. Зважаючи на високий рівень відсоткових ставок, досить низький відсоток підприємств використовують це джерело фінансування.

В якості кредитного джерела фінансування може використовуватись і фінансовий лізинг. Промислові підприємства можуть також випускати власні боргові цінні папери, проте такий спосіб фінансового забезпечення в Україні практично не використовується. Доцільно вітчизняним

підприємствам більше уваги приділяти можливості фінансування за рахунок кредитів міжнародних та громадських організацій.

Крім того, промислові підприємства можуть залучати інвестиції. Інвестиційними джерелами можуть виступати кошти вітчизняних та іноземних інвесторів.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, під фінансовим забезпеченням розуміють систему фінансових відносин підприємства щодо

формування необхідного обсягу фінансових ресурсів, за якого підприємство залишатиметься фінансово стійким та отримуватиме необхідний рівень прибутку..

Розглянуто складові та види фінансового забезпечення.

Проаналізовано динаміку такого джерела самофінансування, як чистий прибуток.

У зв'язку із недостатнім обсягом такого джерела як самофінансування, запропоновано використовувати кредити міжнародних фінансових організацій.

Література

1. Єпіфанова І. Ю., Супрун В. В. Особливості управління капіталом підприємств легкої промисловості. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 5. С. 74-78.
2. Єпіфанова І. Ю. Ієрархічна класифікація факторів впливу на систему управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. *Innovation and Sustainability*. 2021. No1. С. 6-12.
3. Конєва І. І., Гаврильченко О. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств як економічна категорія // *Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стійкий розвиток національної економіки : актуальні проблеми та механізми забезпечення»*, (Кривий Ріг, 27 квітня 2021 р.). Кривий Ріг, 2021. С. 362-365.
4. Ільчук В. П., Шпомер Т. О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектору економіки. *Проблеми економіки*. 2018. № 2 (36). С. 310-316.
5. Єпіфанова І. Ю. *Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств: теоретико-методологічні аспекти фінансового забезпечення* : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2019. 384 с.
6. Зятковський І.В. *Фінансове забезпечення діяльності підприємств : [монографія]*. Тернопіль : Економічна думка, 2000. 215 с.
7. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Yepifanova I. Yu., Suprun V. V. (2020) Osoblyvosti upravlinnia kapitalom pidpriemstv lehkoi promyslovosti [Peculiarities of capital management of enterprises of light industry]. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. No. 5, pp. 74-78.
2. Yepifanova I. Yu. (2021) Hierarkhichna klasyfikatsiia faktoriv vplyvu na systemu upravlinnia finansovoiu stiikistiu promyslovoho pidpriemstva [Hierarchical classification of influencing factors on the management system of financial stability of an industrial enterprise]. *Innovation and Sustainability*, no 1, pp. 6-12.
3. Konieva I. I., Havrylchenko O. V. (2021) Finansove zabezpechennia diialnosti pidpriemstv yak ekonomichna katehoriia [Financial support of enterprises as an economic category] // *Materialy V Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi internetkonferentsii «Stiikiy rozvytok natsionalnoi ekonomiky : aktualni problemy ta mekhanizmy zabezpechennia»*, (Kryvyi Rih, 27 kvitnia 2021 r.). Kryvyi Rih, pp. 362-365.
4. Ilchuk V. P., Shpomer T. O. (2018) Finansove zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstv realnoho sektoru ekonomiky [Financial support for sustainable development of enterprises in the real sector of the economy]. *Problems of the economy*. 2018. № 2 (36). S. 310-316.
5. Yepifanova I. Yu. (2019) Upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu promyslovykh pidpriemstv: teoretyko-metodolohichni aspekty finansovoho zabezpechennia : monohrafiia [Management of innovative activity of industrial enterprises: theoretical and methodological aspects of financial support: monograph]. Vinnytsia: VNTU.
6. Ziatkovskiy I. V. (2000) *Finansove zabezpechennia diialnosti pidpriemstv : [monohrafiia]* [Financial support of enterprise activity]. Ternopil : Ekonomichna dumka.
7. State Statistics Service of Ukraine. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Abstract

ZAKHARCHENKO Tetyana. Financial support management of enterprises in modern conditions

Domestic enterprises in modern conditions are faced with the question of the effectiveness of forming the necessary volume of financial support. The purpose of the article is to generalize the features of financial support in the conditions of martial law.

The work examines the essence of financial support of enterprises. The constituent elements of the system of financial support of economic activity are analyzed.

The components and types of financial support are considered. The main components of the system of financial support of innovative activity are: subjects, objects, methods of financing, forms of financing, levers of influence on economic activity, monitoring and control over the financing of economic activity. According to the

form of ownership, private and state financing are distinguished. Depending on the form of provision, financial support of industrial enterprises can be provided in the following forms: self-financing, lending, investment, state financing. Quite often, in order to maximize profit and ensure the optimal ratio, enterprises simultaneously use various forms of financial support.

The dynamics of such a source of self-financing as net profit is analyzed. The share of enterprises that during 2016-2020 earned a profit, exceeded 70% and practically did not change. More than 25% of enterprises of all sizes operated at a loss, which indicates that they lack their own sources of financial resources. The use of such a source as depreciation deductions, which is explained by outdated fixed assets, is problematic for many enterprises.

In connection with the insufficient volume of such a source as self-financing, it is proposed to use loans from international financial organizations.

Keywords: crisis, financial support, self-financing, lending, net profit

Стаття надійшла до редакції 24.06.2022 р.

Бібліографічний опис статті:

Захарченко Т. О. Управління фінансовим забезпеченням підприємств в сучасних умовах. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 199-204.

Zakharchenko T. (2022) Financial support management of enterprises in modern conditions. *Innovation and Sustainability*, no. 2, pp. 199-204.